

KONSULTACJE W SPRAWIE STATUTÓW JEDNOSTEK POMOCNICZYCH GMINY GRÓDEK

OMÓWIENIE PROPONOWANYCH ZMIAN

Zgodnie z art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym organizację i zakres działania jednostki pomocniczej określa rada gminy odrębnym statutem, po przeprowadzeniu konsultacji z mieszkańcami.

Powołany przepis jest rozwinięciem, określonej w art. 5 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym, kompetencji rady gminy w zakresie tworzenia jednostek pomocniczych – w tym sołectw.

Jednocześnie, w art. 35 ust. 3 ustawy ustawodawca określił zakres przedmiotowy unormowań jakie bezwzględnie powinien zawierać statut jednostki pomocniczej, wskazując, iż akt ten określa w szczególności:

- nazwę i obszar jednostki pomocniczej,
- zasady i tryb wyborów organów jednostki pomocniczej,
- organizację i zadania organów jednostki pomocniczej,
- zakres zadań przekazywanych jednostce przez gminę oraz sposób ich realizacji,
- zakres i formy kontroli oraz nadzoru organów gminy nad działalnością organów jednostki pomocniczej.

Obecnie funkcjonujący Statut Sołectwa zawiera wszystkie wymienione elementy. Jednakże w świetle obowiązującej wykładni prawa, wypracowanej na gruncie orzecznictwa sądów administracyjnych i rozstrzygnięć nadzorczych organów sprawujących nadzór nad działalnością uchwałodawczą w samorządach – niektóre zapisy Statutu wymagają aktualizacji i doprecyzowania.

I tak, np.:

- zebranie wiejskie jako organ uchwałodawczy posiada wyłącznie uprawnienia uchwałodawcze. Niedopuszczalne jest przypisywanie mu kompetencji elekcyjnych w odniesieniu do innych organów sołectwa. Zgodnie z wykładnią gramatyczną i celowościową przepisu art. 36 ust. 2 ustawy o samorządzie gminnym, prawo wybierania sołtysa oraz członków rady sołeckiej przysługuje osobom fizycznym mającym status stałego mieszkańca sołectwa i uprawnionym do głosowania, nie przysługuje natomiast organowi sołectwa, jakim jest zebranie wiejskie – należy więc ze Statutu wyeliminować zapis, iż „Do kompetencji zebrania wiejskiego należy wybór i odwołanie sołtysa i rady sołeckiej”;
- prawo wybierania sołtysa oraz członków rady sołeckiej z art. 36 ust. 2 ustawy o samorządzie gminnym nie może być utożsamiane i interpretowane poprzez prawo udziału w zebraniu wiejskim, do którego uprawniony jest każdy (nie tylko stały) mieszkaniec sołectwa;
- zapisy dotyczące zadań sołtysa nie mogą obejmować, np.:

- zadania w zakresie organizowania spotkań z radnymi, gdyż art. 23 ust. 1 ustawy samorządzie gminnym nakłada na radnego, a nie na sołectwo obowiązek stałej współpracy z mieszkańcami gminy;
- zadania w zakresie reprezentowania sołectwa na zewnątrz, gdyż jest to sprzeczne z art. 5 ustawy samorządowej, zgodnie z którym sołectwo jest jednostką pomocniczą gminy, a więc kompetencje jej reprezentacji ma wyłącznie gmina jako jednostka samodzielna, reprezentująca interesy społeczności lokalnej;
- z uwagi na art. 37a ustawy o samorządzie gminnym, stanowiącym, iż sołtys może uczestniczyć w pracach rady gminy na zasadach określonych w statucie gminy, bez prawa udziału w głosowaniu - zapis nakładający na sołtysa obowiązek udziału w sesjach rady gminy jest sprzeczny z prawem;
- zgodnie z art. 36 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym, organem uchwałodawczym w sołectwie jest zebranie wiejskie, wykonawczym – sołtys, którego wspomaga rada sołecka. Ustawa o samorządzie gminnym nie kwalifikuje w sposób jednoznaczny rady sołeckiej do kategorii organów sołectwa, jednakże jest ona traktowana jako organ wspomagający i opiniotwórczo-doradczy. Rada sołecka jest powoływana do wspierania działalności sołtysa, a zatem sołtys nie może wchodzić w skład rady sołeckiej;
- zgodnie z art. 35 ust. 3 pkt 5 ustawy o samorządzie gminnym wykonawcami uprawnień kontrolno-nadzorczych ustawodawca określił organy gminy, którymi są: rada gminy i wójt. A zatem w statucie nie można nadać uprawnień kontrolnych w stosunku do jednostki pomocniczej gminy innym niż wymienionym w ustawie organom, np. Skarbnikowi Gminy, który nie posiada statusu organu gminy, a jest pracownikiem samorządowym. W praktyce, Wójt może upoważnić pracownika samorządowego do przeprowadzenia czynności kontrolnych w sołectwie.

Biorąc powyższe pod uwagę, została przygotowana zaktualizowana wersja statutu sołectwa, który po konsultacjach z mieszkańcami zostanie przedłożony radzie gminy do uchwalenia.

Sporządziła:

Sekretarz Gminy

Waraksa
Lilia Waraksa

Wójt
mgr Wiesław Kul